

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **L. P.**, zastoupeného Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem se sídlem náměstí Starosty Pavla 40, Kladno, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 5. 2005, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 43 Cad 44/2005, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3. 2. 2006, č. j. 43 Cad 44/2005 - 21,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 6. 5. 2005, byla zamítnuta žádost žalobce (dále též „stěžovatel“) o poskytnutí příplatku ke starobnímu důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých krivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 622/2004 Sb.“). Žalovaná v odůvodnění uvedla, že žalobce požádal o poskytnutí příplatku ke starobnímu důchodu z důvodu věznění z politických důvodů v době od 12. 10. 1975 do 12. 10. 1980. Podle žalované však nebyly splněny podmínky podle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., neboť rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2003, sp. zn. 4 Tz 130/2003, byl ke stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti zrušen rozsudek Vojenského obvodového soudu v Praze ze dne 17. 12. 1970, čj. 7 T 484/70-62, ve výroku o uložení trestu odnětí svobody a Nejvyšší soud při nezměněném výroku o vině trestným činem zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 trestního zákona (dále jen „tr. zák.“) ve znění účinném do 30. 6. 1973 uložil žalobci trest odnětí svobody v délce trvání jednoho roku (správně jednoho dne – pozn. soudu). Z rozsudku je zřejmé, že stížnost pro porušení zákona nebyla podána z důvodu podle § 30 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve

znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 119/1990 Sb.“) ani z těchto důvodů nebyl v napadeném rozsudku zrušen výrok o trestu. Jelikož původní odsouzení nebylo zmírněno podle zákona č. 119/1990 Sb., nýbrž podle obecných ustanovení trestního řádu, příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. žalobci nenáleží a proto žalovaná jeho žádost zamítla.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 3. 2. 2006, čj. 43 Cad 44/2005 - 21, byla zamítnuta žaloba žalobce proti tomuto rozhodnutí. Soud uvedl, že rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Praze ze dne 17. 12. 1970, sp. zn. 7 T 484/70, byl žalobce uznán vinným z trestného činu zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném do 30. 6. 1973 byl mu uložen trest odnětí svobody v délce trvání pěti let nepodmíněně. Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2003, sp. zn. 4 Tz 130/2003, bylo na základě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch žalobce rozhodnuto, že výrokem Vojenského obvodového soudu v Praze o trestu byl porušen zákon v neprospěch žalobce; tento výrok o trestu byl zrušen a byla zrušena i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující. Při nedotčeném výroku o vině trestným činem zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném do 30. 6. 1973, v němž lze nyní spatřovat jen trestný čin zběhnutí podle § 282 odst. 1 tr. zák., byl žalobce se zřetelem k § 16 odst. 1 tr. zák. odsouzen podle § 282 odst. 1 tr. zák. za použití § 40 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v délce jednoho dne. Krajský soud v Praze dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínku podle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., aby bylo jeho odsouzení zrušeno cestou stížnosti pro porušení zákona. Výše uvedeným rozsudkem Nejvyššího soudu byl zrušen pouze výrok o trestu a to tak, že trest byl zmírněn na jeden den odnětí svobody nepodmíněně, avšak výrok o vině zůstal nedotčen. Proto krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl s tím, že uvedení délky trestu odnětí svobody v délce jednoho roku namísto v délce jednoho dne v rozhodnutí žalované označil za chybu v psaní nemající vliv na správnost tohoto rozhodnutí.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., napadenému rozsudku vytýká formalistický a striktně pozitivistický výklad nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Podle žalované žalobce nesplnil podmínky stanovené zákonem, tedy nebyl za trestný čin rehabilitován v rozsahu viny, nýbrž toliko v rozsahu výroku o trestu, kdy mu „musel“ být „nějaký“ trest uložen, přestože z kontextu případu vyplývá, že vůlí ministra spravedlnosti byla rehabilitace úplná a jednalo se pouze o administrativní chybu, mající však pro žalobce fatální následek v podobě nepřiznání příplatku k důchodu. Stěžovatel je přesvědčen, že jeho případ měl být posouzen individuálně; striktním výkladem sice podmínky pro přiznání příplatku k důchodu nesplňuje, domnívá se však, že je zde prostor pro přirozenoprávní výklad právních pojmů, kdy soud zejména pochybil při interpretaci pojmu „zrušení odsouzení“, neboť se striktně uchýlil k výkladu doslovnému, ačkoliv je zde prostor pro výklad extenzivní. Stěžovatel dále poukázal na to, že nařízení vlády bylo vydáno na základě zmocnění zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen „zákon č. 198/1993 Sb.“), aby byly napraveny křivdy, jichž se bývalý režim na svých občanech dopustil. Podmínky byly stanoveny tak, že na něj mají nárok osoby, jež byly v době bývalého režimu odsouzeny a vykonaly trest a jejichž odsouzení bylo zrušeno cestou obnovy řízení nebo stížnosti pro porušení zákona. Není třeba, aby byl zrušen i výrok o vině, neboť pro vznik nároku na příplatek ke starobnímu důchodu podle stěžovatele postačuje, že Nejvyšší soud vyslovil, že původní rozsudek z politických důvodů částečně porušil zákon v neprospěch žalobce, neboť výrok o trestu nerespektoval běžná pravidla v trestním právu, a dále že uložení trestu pěti let odnětí svobody je podle Nejvyššího soudu třeba považovat za svévolný akt represe.

Účelem nařízení vlády č. 622/2004 Sb. jistě bylo, aby měly nárok na příplatek k důchodu všechny osoby, které byly dřívějším režimem perzekuovány; v tomto směru závěr žalované, že odsouzení žalobce nebylo zrušeno, není správný a je přepjatě formální. Proto stěžovatel navrhl, aby byl rozsudek Krajského soudu v Praze dne 3. 2. 2006, čj. 43 Cad 44/2005 - 21, zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s právním názorem krajského soudu a doplnila, že nařízení vlády č. 622/2004 Sb. jednoznačně stanoví pravidla, v rámci nichž je možno rozhodovat. V dané věci pak bylo prokázáno, že žalobce nebyl účasten soudní rehabilitace ve smyslu zákonů o soudní rehabilitaci. Pokud by žalovaná vyhověla námitkám žalobce, jednala by nezákonně.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvod odpovídající § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Stěžovatel je přesvědčen, že byl poškozen příliš úzkým výkladem pojmu „zrušení odsouzení“ ve smyslu nařízení vlády č. 622/2004 Sb., v důsledku čehož mu nebyl přiznán příplatek k důchodu. Podle § 1 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení vlády mají nárok na poskytnutí příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených jim komunistickým režimem v oblasti sociální státní občané České republiky, kteří v době od 25. února 1948 do 31. prosince 1989 byli odsouzeni a vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin, za který byli rehabilitováni podle zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 58/1969 Sb. a zákona č. 70/1970 Sb., nebo podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zákona č. 633/1992 Sb. a zákona č. 198/1993 Sb., nebo jejichž odsouzení pro trestný čin uvedený v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo zrušeno cestou obnovy řízení, stížnosti pro porušení zákona anebo podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, popřípadě byli nezákonně zbaveni osobní svobody a byli rehabilitováni podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., a pobírají starobní nebo plný invalidní důchod z českého důchodového pojištění.

Z tohoto taxativního výčtu vyplývá, že zákonodárce přesně vymezil možné způsoby zrušení dřívějšího odsouzení, při nichž je oprávněné osobě poskytován příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Podmínkou však je, aby bylo odsouzení soudem za minulého režimu zrušeno některým v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. předpokládaným způsobem; aby tedy bylo zákonem aprobovaným způsobem deklarováno, že minulý režim spáchal na občanovi křivdu neoprávněným odsouzením, neboť smyslem poskytnutí příspěvku k důchodu podle uvedeného nařízení vlády je symbolicky přispět ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem. Stěžovatel je přesvědčen, že pod § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. bylo možné podřadit také zrušení výroku o trestu ve věci trestného činu zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 tr. zák.

ve znění účinném do 30. 6. 1973 vydané rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2003, sp. zn. 4 Tz 130/2003, na základě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti. Nejvyšší správní soud je však přesvědčen, že ani v případě, kdy by byl uvedeným rozsudkem Nejvyššího soudu zrušen také výrok rozsudku Vojenského obvodového soudu v Praze ze dne 17. 12. 1970, sp. zn. 7 T 484/70 o vině, by stěžovatel nesplnil podmínku pro přiznání příplatku k důchodu podle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Trestný čin zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném do 30. 6. 1973, za nějž byl stěžovatel odsouzen a ohledně něhož byla ministrem spravedlnosti podána v rozsahu výroku o trestu stížnost pro porušení zákona, nebyl totiž zrušen cestou soudní rehabilitace podle zákona č. 82/1968 Sb., nebo podle zákona č. 119/1990 Sb. Pouze tak však mohl být v dané věci založen nárok stěžovatele na příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Trestný čin zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném do 30. 6. 1973 není totiž trestným činem uvedeným v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., u něhož nařízení vlády č. 622/2004 Sb. připouští vznik nároku na příplatek k důchodu mimo jiné také zrušením odsouzení na základě obnovy řízení nebo stížnosti pro porušení zákona. I pokud by byl na základě stížnosti pro porušení zákona rozsudek Vojenského obvodového soudu v Praze zrušen rovněž ve výroku o vině, nezakládalo by takové zrušení odsouzení nárok stěžovatele na poskytnutí příspěvku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Trestný čin zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1 tr. zák. ve znění účinném do 30. 6. 1973 je totiž uveden v § 4 zákona č. 119/1990 Sb.; nárok na příplatek k důchodu by stěžovateli vznikl pouze tehdy, pokud by odsouzení za tento trestný čin bylo zrušeno v rámci přezkumného řízení podle oddílu třetího zákona č. 119/1990 Sb. Tak se však v dané věci nestalo; stěžovatel, ač mu v tom nic nebránilo, návrh na zahájení přezkumného řízení ke své újmě nepodal a nyní se již nemůže cestou extrémně extenzivního výkladu dovolávat přiznání příplatku k důchodu; tento výklad odpovídá i římskoprávní zásadě „bdělým náleží práva“.

Pokud jde o výklad pojmu „zrušení odsouzení“, podle názoru zdejšího soudu je nezbytné tento termín interpretovat tak, že odsuzující rozsudek je možné pokládat za zrušený, pokud je zrušen výrok o vině i výrok o trestu. Pokud je zrušen toliko výrok o trestu, a výrok o vině je ponechán nedotčen, nelze dospět k závěru, že by trestný čin nebyl spáchán a že by obžalovaný nebyl odsouzen. V souzené věci byl rozsudkem Nejvyššího soudu zrušen jen výrok o trestu, přičemž podle názoru stěžovatele k tomu došlo toliko administrativní chybou ve stížnosti pro porušení zákona, na jejímž základě byl zrušen výrok o trestu. S tímto tvrzením se však nelze ztotožnit, neboť Nejvyšší soud se ve svém rozsudku zabýval tím, že stížnost pro porušení zákona byla podána toliko do výroku o trestu, což podle Nejvyššího soudu vyplývalo z obsahu celé stížnosti i z jejího petitu; za této situace tedy nebylo možné poukazovat toliko na administrativní pochybení. Navíc Nejvyšší soud ve svém rozsudku sice označil výši trestu odnětí svobody v případě stěžovatele za svévolný akt represe, na druhé straně však *obiter dictum* vyslovil, že není pochyb o tom, že se žalobce dopustil jednání uvedeného pod zmíněnou skutkovou podstatou.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech uvedených důvodů k závěru, že krajský soud postupoval správně, když žalobu proti rozhodnutí žalované zamítl, neboť v souzené věci nebyla splněna základní podmínka pro přiznání příplatku k důchodu podle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., neboť – jak již bylo výše vyloženo – stěžovatel není osobou oprávněnou pobírat příplatek k důchodu podle tohoto nařízení vlády. Nejvyšší správní soud dospěl ze všech shora uvedených důvodů k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán a proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. června 2006

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu